

Energiklagenemnda

Energiklagenemndas avgjørelse 22. august 2022

Sak: 2022/0594
Klager: Boliden Odda AS
Klagemotpart: Statnett SF

Energiklagenemndas medlemmer:

Nemndsleder Per Conradi Andersen, Edna Grepperud, Morten Sundt.

1 Sakens bakgrunn

- (1) Reguleringsmyndigheten for energi (heretter «RME») fattet den 24. februar 2021 vedtak i uenighetssak om brudd på tilknytningsplikten mellom Boliden Odda AS (heretter «klager») og Statnett SF (heretter «klagemotpart»), jf. lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 3-4.
- (2) Saken ble brakt inn som en uenighetssak for Norges vassdrags- og energidirektorat (heretter «NVE») av klager i brev datert 19. februar 2019. Klager hevdet at klagemotpartens tidsbruk ved tilknytning av økt uttak til klager var et brudd på tilknytningsplikten jf. energiloven § 3-4 og at klagemotparten hadde brutt informasjonsplikten. Klager henvendte seg på nytt til NVE i brev datert 29. mars 2019 og ba om at NVE i tillegg skulle vurdere om klagemotparten kunne kreve utredningskostnader som hadde påløpt etter 1. januar 2019, for det tilfelle at overgangsbestemmelsen for anleggsbidrag i forskrift 11. mars 1999 nr. 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffier (kontrollforskriften) § 16-12 kom til anvendelse. På tidspunktet for klagen var NVEs (i dag RME) kompetanse til å avgjøre uenighetssaker regulert i forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 4-10. Etter en forskriftsendring som trådte i kraft 1. november 2019 er dette regulert i forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM) § 4-13.
- (3) I brev datert 26. april 2019 ba NVE klagemotparten om informasjon i forbindelse med klagen. Klagemotparten sendte merknader i brev datert 16. mai 2019 med redegjørelse

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

for saksgangen og årsaken til tidsbruk i saken. Klagemotparten mente å ha overholdt tilknytningsplikten.

- (4) RME varslet i brev datert 30. oktober 2019 om vedtak i uenighetssaken. RMEs foreløpige vurdering var at klagemotparten hadde brutt tilknytningsplikten, ved at de ikke ga tilbakemelding uten ugrunnet opphold om at det var driftsmessig forsvarlig å tilknytte det økte forbruket til klager. Som følge av dette mente RME det ville være rimelig å utsette fristen for å være tilknyttet, og dermed omfattet av overgangsregelen for anleggsbidrag, jf. kontrollforskriften § 16-12, med ett år, til 1. juli 2023. RME konkluderte også med at klagemotparten skulle ta betalt for nettutredninger utført etter 1. januar 2019.
- (5) Klager leverte i brev datert 14. november 2019 kommentarer til RMEs varsel om vedtak. Klagemotparten meldte i epost 15. november 2019 å ikke ha merknader til det varslede vedtaket.
- (6) I brev til RME datert 29. mai 2020 gjorde klager RME oppmerksom på at fristen 1. juli 2023 kunne bli vanskelig å nå, grunnet koronasituasjonen og saksbehandlingstiden hos RME. Klager ba RME fastsette en ny frist som det ville være mulig å overholde, for eksempel 1. juli 2024.
- (7) Den 24. februar 2021 fattet RME følgende vedtak:

Statnett SF har brutt tilknytningsplikten, jf. energiloven § 3-4, ved at de ikke ga tilbakemelding uten ugrunnet opphold om det var driftsmessig forsvarlig å tilknytte Bolidens bestilling om økt forbruk i Odda.

Som følge av bruddet på tilknytningsplikten, er fristen for å bli omfattet av overgangsregelen for anleggsbidrag, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 16-12, utsatt til 1. juli 2023. RME vurderer at det ikke er grunnlag for å utsette denne fristen ytterligere.

[...]

RMEs vurdering er at Statnett ikke informerte i tide om at klager måtte betale for nettutredningene som var nødvendig for å etterkomme det økte effektbehovet. Statnett informerte først om dette 1.3.2019, tre måneder etter plikten til å kreve betalt for nettutredninger trådte i kraft. Som konsekvens vurderer RME at Statnett kun kan kreve at klager dekker kostnader ved utredninger som har påløpt etter at klager fikk informasjon om kravet om betaling for nettutredninger.

- (8) Klager påklagde vedtaket 16. mars 2021 og klagemotparten sendte sine merknader til klagen 9. juni 2021. RME vurderte klagen, men konkluderte med at den ikke ga grunnlag for å endre eller oppheve vedtaket, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 33. Klagen og sakens dokumenter ble endelig oversendt Energiklagenemnda ved RMEs innstilling datert 31. mars 2022.
- (9) Klager og klagemotpart har i brev datert 4. april 2022 fått informasjon om saksgangen for Energiklagenemnda og frist til å inngi kommentarer til RMEs innstilling i saken eller andre merknader.

- (10) Energiklagenemnda avholdt nemndsmøte i saken 22. august 2022.

2 Reguleringsmyndigheten for energis vedtak

2.1 Leveringsplikten

I sitt vedtak går RME gjennom bakgrunnen for saken og foretar så en generell redegjørelse for leveringsplikten og betydningen av tidsbruk ved tilknytning og av plikt til å gi informasjon underveis. Etter en gjennomgang av klagemotpartens tidsbruk, konkluderer RME med at klagemotparten har brutt tilknytningsplikten da de brukte 15 måneder på å avklare om en kapasitetsøkning var driftsmessig forsvarlig. Etter RMEs vurdering har ikke klagemotparten hatt noen ugrunnede opphold i det videre arbeidet med å avklare nettløsning og å søke nødvendige konsesjoner.

2.2 Overgangsordningen for anleggsbidrag

- (11) RMEs vurdering er at det som følge av klagemotpartens brudd på tilknytningsplikten er rimelig å utsette fristen for tilknytning jf. kontrollforskriften § 16-12 andre ledd bokstav b, med ett år, til 1. juli 2023. RME fremhever særlig to momenter som er relevante ved fastsettelse av ny frist. For det første er formålet med overgangsregelen at den skal gi kunden forutsigbarhet om hvilket regelverk deres sak skal behandles etter. Det andre er at kunden ikke skal være skadelidende for nettselskapets brudd på tilknytningsplikten.

- (12) RMEs vurdering er at det ikke er grunnlag for å ytterligere utsette fristen. Klagemotparten er ikke påklaget for nye brudd på tilknytningsplikten. Koronapandemien, eller andre uforutsette hendelser, er heller ikke grunnlag i seg selv for å utsette fristen.

2.3 Muligheten til å ta betalt for nettutredninger

- (13) RMEs vurdering er at klagemotparten har en plikt til å ta betalt for nettutredninger utført etter 1. januar 2019. I kontrollforskriften § 17-5 tredje ledd står det at nettselskapet skal ta betalt fra kunden for videre utredninger og utarbeidelse av konsesjonssøknad. Etter at nytt regelverk om anleggsbidrag trådte i kraft 1. januar 2019 er klagemotparten pålagt å ta betalt fra kunder som utløser nettutredninger. I overgangsbestemmelsen for anleggsbidrag er det mulig å forskyve stengefristen for å slippe å betale anleggsbidrag dersom nettselskapet har brutt tilknytningsplikten.

- (14) Bestemmelsen om betaling av nettutredninger er adskilt fra dette kapitlet. RME vurderer at overgangsbestemmelsen i kontrollforskriften § 16-12 er knyttet konkret til anleggsbidrag ved at det er plassert i samme kapittel, og at den ikke omfatter utredningskostnader etter § 17-5 eller andre plikter nettselskapet har til å kreve betaling. RME mener derfor at klagemotpartens brudd på tilknytningsplikten ikke får konsekvenser for deres plikt til å ta betalt for nettutredninger.

2.4 Kostnader som inngår i utredningskostnader etter § 17-5 tredje ledd

- (15) Kostnader ved utredninger etter § 17-5 kan kreves frem til det tas endelig investeringsbeslutning om oppstart av anleggsarbeidene for nettførsterkningen. Før beslutning om oppstart av anleggsarbeidene kan starte opp, må partene ha inngått bindende avtale om anleggsbidrag. Kostnader til eventuelle utredninger som påløper etter at avtale er inngått, skal inkluderes i anleggsbidraget.

2.5 Om brudd på informasjonsplikten

- (16) RMEs vurdering er at klagemotparten ikke informerte klager i tide om plikten til å kreve utredningskostnader. Som en konsekvens kan klager kun kreve dekket kostnader ved utredninger som har påløpt etter at de fikk informasjon om kravet om betaling for nettutredninger.

3. Partenes anførsler

3.1 Klager har i det vesentlige anført:

- (17) Klager mener RME har gitt en korrekt framstilling av bakgrunnen for saken og er enig i at klagemotparten har brutt tilknytningsplikten.
- (18) Klager har siden 2016 jobbet med å få realisert et prosjekt som har fått navnet Green Zinc – Odda 4.0. Prosjektet innebærer en økning i årlig produksjonskapasitet fra 200.000 tonn sink til 350.000 tonn sink. Prosjektet er viktig for å utvikle klagers lønnsomhet og dermed sikre norske arbeidsplasser.
- (19) Klagemotpartens tidsbruk har medført risiko for at prosjektet ikke kan realiseres. Den nye sluttfristen for overgangsregelen 1. juli 2023 hjelper ikke klager da klager ikke vil kunne klare å være tilknyttet innen den tid fordi investeringsbeslutningen ikke er tatt på grunn av negative og uoversiktlige ringvirkninger som følge av klagemotpartens tidsbruk. Klager har fått medhold i at klagemotparten har brutt tilknytningsplikten. Saksbehandlingstiden hos både RME og Miljødirektoratet har også vært urimelig lang. Klager informerte klagemotparten om prosjektet allerede i 2016, og i 2018 initierte klager en prosess med Miljødirektoratet for å få en oppdatert utslippstillatelse som følge av den økte produksjonskapasiteten. Det offentlige saksbehandlingstid, kombinert med koronapandemien, har medført at klagers investeringsbeslutning er blitt utsatt. Konsernet vil ikke kunne fatte en investeringsbeslutning før en vet hvilke rammevilkår smelteverket i Odda vil operere under.
- (20) Gjennomgangen av saksbehandlingen til RME og Miljødirektoratet viser at klager har gjort alt selskapet kan for å få til de nødvendige avklaringene fra offentlige myndigheter. Klager har gjort det selskapet har kunnet for å passe på at både de offentlige prosessene har gått sin gang slik at viktige avklaringer blir gjort og en investeringsbeslutning kan tas. Det er urimelig at klager ikke skal få en reell mulighet til å gjennomføre prosjektet innen rammen av overgangsregelen for anleggsbidrag all den tid det er offentlige prosesser som har medført at investeringsbeslutningen er blitt utsatt. Det er urimelig at klager skal få en betydelig merkostnad i prosjektet fordi det offentlige har en særlig lang saksbehandlingstid. Klager kan ikke påvirke saksgangen og behandlingstiden direkte.

Prinsipalt: RME har ikke hjemmel til å fastsette ny frist for nettilknytning

- (21) Prinsipalt mener klager at RME ikke har hjemmel til å fastsette en ny frist for nettilknytning i medhold av kontrollforskriften § 16-12 tredje ledd. Bestemmelsen hjemler kun unntak fra fristbestemmelsen i § 16-12 første og andre ledd. Bestemmelsen gir ikke grunnlag for en skjønsmessig fastsettelse av en ny frist.
- (22) Som det framgår av ordlyden i § 16-12 tredje ledd, *gjelder ikke* kravet om å være tilknyttet innen 1. juli 2022, jf. andre ledd bokstav b, dersom det foreligger brudd på

tilknytningsplikten eller dersom saksbehandlingstiden hos RME eller Energiklagenemnda har tatt særlig lang tid.

- (23) Etter ordlyden er virkningen kun at fristen ikke gjelder. Ordlyden gir ikke RME hjemmel til å skjønnsmessig fastsette en ny frist. Det er heller ingen indikasjoner i forarbeidene til forskriften som tilsier at RME mente bestemmelsen ville gi forvaltningen hjemmel til å skjønnsmessig fastsette en ny frist.
- (24) Reelle hensyn kan trekke i begge retninger. Klager er enig i at en skjønnsmessig hjemmel til å fastsette en ny frist i enkelte tilfeller kan ha gode grunner for seg. Reelle hensyn gir imidlertid ikke sterke argumenter for å innfortolke en hjemmel for å fastsette ny frist. For det første gjelder det et begrenset antall saker, for det andre vil konsesjoner for produksjonsanlegg uansett løpe ut etter en viss periode. Kundene må uansett be nettselskapet om tilknytning på nytt etter en viss tid uten tilknytning, da nettselskapene kun midlertidig har anledning til å reservere kapasitet i strømmettet. Brudd på tilknytningsplikten eller særlig lang saksbehandlingstid kan også forplante seg i ulike deler av komplekse prosjekter, noe som kan medføre omfattende og uoversiktlige konsekvenser for prosjektet og dets fremdrift, noe denne saken viser med tydelighet. Så lenge prosjektene har en forsvarlig fremdrift er det heller ikke rimelig at RME skjønnsmessig skal kunne fastsette en ny frist.
- (25) Klager anfører å være omfattet av overgangsregelen frem til en midlertidig reservasjon av kapasitet i strømmettet løper ut.

Subsidiært: Energiklagenemnda setter fristen til 1. juli 2024

- (26) Subsidiært ber klager om at Energiklagenemnda fastsetter fristen for å være tilknyttet, og dermed for være omfattet av overgangsregelen, til 1. juli 2024. Saksbehandlingen i RME har tatt særlig lang tid og dette er ikke hensyntatt i vedtaket.
- (27) Fra klager sendte inn en anmodningen om en avklaring den 19. februar 2019 til vedtaket ble fattet, tok det to år. Klager mener dette er langt mer tid enn det som kan forventes. Dette må utgjøre et klart brudd på forvaltningsloven § 11a. Vedtaket er ikke avgjort *uten ugrunnet opphold*, jf. første ledd, og det er heller ikke varslet om at det ville ta uforholdsmessig lang tid å fatte vedtak, jf. andre og tredje ledd. Det underlige er at det tok ett år og tre måneder fra forslag til vedtak ble sendt klager, til det endelige vedtaket var på plass. RME sin avgjørelse kan ha stor økonomisk betydning for prosjektet i Odda, og det er urimelig at offentlige myndigheter setter utviklingen av lønnsomheten til viktige norske arbeidsplasser i fare ved å bruke så lang tid på å behandle saken. Det er for klager klart at RME i denne saken har brukt *særlig lang tid*, jf. kontrollforskriften § 16-12 tredje ledd.
- (28) Videre vil klager trekke frem ytterligere to momenter som bør tillegges vekt, nemlig manglende avklaring fra Miljødirektoratet om utslippstillatelse og koronapandemien. Kapasitetsutvidelsen i Odda utløser behov for en oppdatert tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven. En utslippstillatelse er et viktig rammevilkår for en industribedrift. Miljødirektoratet har til nå brukt tilnærmet tre år på dette arbeidet. Det er foreløpig uvisst når klager kan vente å ha en komplett tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven.

- (29) Videre har koronapandemien medført praktiske utfordringer ved å få samlet kjerneteamet i prosjektledelsen, med påfølgende forsinkelser i prosjektets fremdrift. Den pågående pandemien og restriksjoner fra FHI og Helsedirektoratet har vanskeliggjort deltakelse for norske prosjektdeltakere bosatt i Oslo-området. I tillegg har prosjektets deltakere bosatt i Finland (blant annet klagers engineering partner Outotec OY) og i Sverige, som på liknende måte har hatt restriksjoner for besøk i Norge og Odde, medført en negativ påvirkning på prosjektets framdrift og effektivitet.
- (30) RME legger til grunn at koronapandemien eller andre uforutsette hendelser ikke gir grunnlag for å utsette fristen. Imidlertid er inngangskriteriet i kontrollforskriften § 16-12 tredje ledd – brudd på tilknytningsplikten og særlig lang saksbehandlingstid – utvilsomt innfridd. Spørsmålet er dernest hvilke hensyn myndighetene kan vektlegge når det skal avgjøres hvor lang fristen skal være. I denne saken kan en vektlegge kombinasjonen av brudd på tilknytningsplikten (i en sak som har pågått siden 2016), over to år saksbehandlingstid hos RME, manglende fremdrift hos Miljødirektoratet og koronapandemien. Klager kan ikke se at vektlegging av de to sistnevnte momentene vil medføre at det tas utenforliggende hensyn. Klager mener på denne bakgrunn at fristen for å være tilknyttet i henhold til overgangsregelen i kontrollforskriften § 16-12 andre ledd bokstav b bør utsettes til 1. juli 2024.

Overgangsregelen i § 16-12 må også gjelde for utredningskostnader

- (31) Klager mener overgangsregelen i § 16-12 også må gjelde for utredningskostnader fastsatt i medhold av § 17-5 da dette er en del av anleggskostnadene.
- (32) Klager ber Energiklagenemnda om å vurdere hvorvidt RME har tolket kontrollforskriften feil når de konkluderer med at § 16-12 ikke gjelder for utredningskostnader som innkreves i medhold av § 17-5 tredje ledd. RME baserer seg tilsynelatende utelukkende på at § 17-5 står i et annet kapittel enn § 16-12. Klager mener ordlyden i § 16-12 jf. § 16-5, forarbeidene til § 17-5 tredje ledd, lang og fast forvaltningspraksis, bestemmelsens tilblivelseshistorie og sammenhengen i regelverket for øvrig trekker i motsatt retning.
- (33) Den nye § 17-5 tredje ledd kom samtidig som endringene i reglene om anleggsbidrag som gir nettselskapet plikt til å innkreve anleggsbidrag også i regional- og transmisjonsnettet. Det sentrale hensynet bak anledningen til å kreve anleggsbidrag også på disse nettnivåene, er å gi kundene et prissignal om kostnadene ved bruk av og tilknytning til strømmettet, samt en riktigere kostnadsfordeling mellom kundene. Begrunnelsen for en egen bestemmelse om utredningskostnader i regional- og transmisjonsnettet er hovedsakelig at det på disse nettnivåene må foretas større, mer kompliserte og kostnadskrevende utredningsprosesser enn i distribusjonsnettet.
- (34) Overgangsregelen i § 16-12 gjelder innkreving av *anleggsbidrag*. Anleggsbidrag er definert som *Beregnet investeringstilskudd ved tilknytning av en ny kunde eller ved forsterkning av nettet til en eksisterende kunde*, jf. § 1-3. Hva dette investeringstilskuddet inneholder, følger av § 16-5 første og andre ledd:

Anleggsbidraget kan maksimalt være lik kostnadsgrunnlaget for nettinvesteringen minus utredningskostnader kunden har betalt etter § 17-5 tredje ledd.

Kostnadsgrunnlaget er anleggskostnad, fratrukket reinvesteringskostnader, tillagt fremskyndingskostnader og samlede utredningskostnader etter § 17-5 tredje ledd.

(35) I henhold til første ledd er anleggsbidraget lik kostnadsgrunnlaget minus utredningskostnader som er betalt. I henhold til andre ledd er kostnadsgrunnlaget anleggskostnaden tillagt utredningskostnadene. Kostnadsgrunnlaget inkluderer altså utredningskostnadene, noe som medfører at anleggsbidraget inkluderer utredningskostnadene, med mindre de allerede er betalt.

(36) Ordlyden må også ses i lys av forvaltningspraksis og uttalelser fra RME som understreker at utredningskostnadene anses som en del av anleggsbidraget dersom tilknytningen gjennomføres:

Utredningskostnadene er å anse som en del av anleggsbidraget dersom tilknytningen gjennomføres. Ved utredning i kundespesifikke anlegg har nettselskapet anledning til å kreve at kraftutbygger dekker utredningskostnadene, mens det i radielle fellesanlegg kan kreves en forholdsmessig andel.

(37) Det er også på det rene at nettselskapene før endringen i 2018 ikke kunne innkreve utredningskostnadene i regional- og transmisjonsnett med mindre de også kunne kreve anleggsbidrag (se blant annet sak 201703337-8). Dette trekker også i retning at utredningskostnadene er en del av anleggsbidraget, og at overgangsregelen i § 16-12 dermed også skal gjelde for utredningskostnader innkrevet i medhold av § 17-5 tredje ledd.

(38) Når det gjelder begrunnelsen for overgangsregelen – at prosjekter med en viss modenhet ikke kan svare på lokaliseringssignaler – gjelder denne i like stor grad for utredningskostnadene som for anleggsbidraget for øvrig. Overgangsregelen ivaretar også utfordringer knyttet til forbudet mot tilbakevirkende lover:

Overgangsordningen er foreslått for å sikre at aktører som har kommet langt i prosessen mot tilknytning skal få ferdigstilt sitt prosjekt etter dagens regler, selv om tilknytning skjer etter at nye regler er trådt i kraft 1.1.2019. I den grad overgangsordningen vil ha en tilbakevirkende effekt, vil dette i tilfelle være til gunst for aktørene som omfattes. NVEs vurdering er derfor at bestemmelsen ikke rammes av forbudet mot tilbakevirkende lov.

(39) Også dette hensynet gjør seg gjeldende like sterkt for utredningskostnadene som for anleggsbidraget for øvrig.

(40) Ingen uttalelser i forarbeidene skulle tilsi at RME har hatt til hensikt å la nettselskapet kreve inn utredningskostnader i tilfeller hvor de ikke kan kreve inn anleggsbidrag for øvrig. Siden slik innkreving vil avvike fra en lang og fast forvaltningspraksis, bør en forvente at det omtales i forarbeidene. Det mangler også en vurdering av modne prosjekters manglende evne til å svare på prissignaler, manglende forutberegnelighet for økonomiske forpliktelser, samt tilbakevirkningsforbudet for disse tilfellene.

(41) Det er etter dette sterke holdepunkter for at utredningskostnadene i § 17-5 er en del av anleggsbidraget som kan innkreves i medhold av kapittel 16, og at et nettselskap derfor

kun kan kreve anleggsbidrag – herunder utredningskostnader – i regional- og transmisjonsnettet dersom prosjektet ikke omfattes av overgangsregelen i § 16-12.

3.2 Klagemotparten har i det vesentlige anført:

- (42) Det sentrale hensynet bak innføringen av anleggsbidragsregelverket, og § 17-5, var at myndighetene så verdien av prissignaler til kundene. Fra klagemotpartens side understrekes at prissignaler er viktige virkemidler for å bidra til en samfunnsmessig rasjonell utvikling av nettet, og formålet med bestemmelsene må tillegges stor vekt ved tolkningen. Ut over det har klagemotparten ingen merknader til klagen.

Klagenemndas vurdering

- (43) Saken gjelder spørsmål om hvilke kostnader som er omfattet av overgangsregelen i kontrollforskriften § 16-12 og hva som er fristen for tilknytning, og dermed for å være omfattet av overgangsregelen, i tilfeller hvor nettselskapet har brutt tilknytningsplikten. Klagemotparten har ikke bestridt at tilknytningsplikten er brutt og nemnda legger derfor til grunn RMEs vedtak på dette punkt.
- (44) Nemnda tar utgangspunkt i kontrollforskriften § 16-12 andre og tredje ledd, som lyder følgende:

Nettselskapet kan ikke kreve anleggsbidrag fra uttakskunder som utløser investeringer i regional- og transmisjonsnettet når

a. kunden har bedt nettselskapet om tilknytning, økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2018, og

b. kunden er tilknyttet, gitt økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2022.

Kravet i første ledd bokstav b) og annet ledd bokstav b) gjelder ikke hvis nettselskapet ikke har oppfylt tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4, § 3-4a, forskrift om netregulering og energimarkedet § 3-2, § 3-3, eller saksbehandlingen i Reguleringsmyndigheten for energi og Energiklagenemnda har tatt særlig lang tid.

- (45) Klager er *uttakskunde* og har bedt nettselskapet om tilknytning før 1. juli 2018 jf. andre ledd bokstav a. Klager er likevel ikke tilknyttet før 1. juli 2022, jf. andre ledd bokstav b og oppfyller derfor i utgangspunktet ikke kriteriene for å være omfattet av overgangsbestemmelsen. RME har imidlertid konkludert med at klagemotparten ikke har oppfylt tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4. Kravet til å være tilknyttet innen 1. juli 2022 i andre ledd bokstav b gjelder derfor ikke, jf. kontrollforskriften § 16-12 tredje ledd. Som følge av dette besluttet RME at overgangsregelen skulle få anvendelse dersom klager var tilknyttet innen 1. juli 2023.

Spørsmålet om RME har hjemmel til å fastsette ny frist

- (46) Klager anfører at RME ikke har hjemmel til å fastsette en annen frist for tilknytning enn den som fremgår av kontrollforskriften § 16-12 andre ledd bokstav b) og at denne delen av vedtaket er ugyldig. Klager hevder å være omfattet av overgangsregelen frem til en midlertidig reservasjon av kapasitet i strømmettet løper ut.

- (47) Ordlyden i kontrollforskriften § 16-12 tredje ledd sier kun at fristen i bestemmelsens andre ledd bokstav b) ikke gjelder dersom nettselskapet ikke har oppfylt tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4. Bestemmelsen angir ikke en alternativ frist og sier heller ikke noe om RMEs kompetanse til å fastsette en ny frist.
- (48) I forarbeidene til § 16-12, NVE Rapport 2018 nr. 67 *Oppsummeringsrapport: Forslag til endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomhet* s. 54, legger NVE til grunn at en tidsperiode på fire år fra forskriften ble vedtatt og rammevilkårene ble kjent for kundene, er rimelig tid for uttaks kunder til å ferdigstille sine prosjekter og bli tilknyttet nettet før fristens utløp. På side 53 uttales følgende om unntaket fra denne fristen:

Unntaket i tredje ledd skal sikre at uforholdsmessig lang saksbehandlingstid, enten hos nettselskapet eller energimyndighetene, ikke skal få konsekvenser for kunden dersom dette er årsaken til at kunden ikke oppfyller kravet i bokstav b). Unntaket gjelder for det første dersom NVEs og OEDs saksbehandling av nettselskapets konsesjon på nødvendige nettanlegg tar lang tid på grunn av særlige omstendigheter.

Unntaket gjelder også dersom NVE finner at nettselskapet ikke oppfyller tilknytningsplikten etter energilovforskriften § 3-4 om å planlegge og søke konsesjon uten ugrunnet opphold. Om kunden mener han ikke klarer å oppfylle kravet i bokstav b) fordi nettselskapet ikke oppfyller tilknytningsplikten, må han bringe forholdet inn til NVE for avgjørelse. Kunden har selv en aktivitetsplikt og må bringe saken inn til NVE så snart som mulig, og senest før fristen i bokstav b) er gått ut.

- (49) Det forutsettes altså at forholdet skal bringes inn for NVE (i dag RME) for avgjørelse. Denne uttalelsen kan tolkes på to ulike måter. Den ene tolkningen er at det kun siktes til at RME kan slå fast hvorvidt nettselskapet har brutt tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 og forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM) § 3-2, og at det ved brudd ikke gjelder noen konkret frist for tilknytning for kunden. Den andre tolkningen er at RMEs avgjørelse gjelder hele forholdet, altså vurderingen av påstått brudd på tilknytningsplikten og eventuell fristutsettelse dersom fristen i kontrollforskriften § 16-12 andre ledd bokstav b) ikke gjelder som følge av at RME konstaterer brudd på tilknytningsplikten.
- (50) Det er ikke tvilsomt at RME har hjemmel til å avgjøre *uenighet om vilkår for tilknytning til nettet og bruk av nettet* jf. NEM § 4-13. RME kan dermed slå fast hvorvidt nettselskapet har brutt tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 og NEM § 3-2. Videre følger det av kontrollforskriften § 18-1 at RME *kan gi de pålegg som er nødvendig for gjennomføring av denne forskrift*. Etter nemndas syn har RME dermed et visst rom for å konkretisere eller presisere bestemmelser med sikte på gjennomføringen av kontrollforskriften. I vårt tilfelle gir ikke ordlyden i § 16-12 konkret anvisning på hvilke regler som kommer til anvendelse for gjennomføringen av overgangsbestemmelsen dersom fristen i bokstav b) ikke gjelder.
- (51) Nemnda finner grunn til å påpeke at alternativet til at RME fastsetter en ny frist, vil være at kunden anses omfattet av overgangsregelen til praktiske forhold medfører at kunden for eksempel må søke om ny konsesjon eller ny tilknytning. Det er ulik praksis mellom nettselskapene når det gjelder hvor lenge kapasitet i strømmettet kan holdes av i påvente av tilknytning, og å falle tilbake på en slik frist kan fremstå som tilfeldig. Etter nemndas syn er heller ikke formålet med unntaket i § 16-12 tredje ledd at kunden skal tjene på

nettselskapets mislighold, men at kunden ikke skal bli skadelidende som følge av forhold som skyldes svært lang saksbehandlingstid hos nettselskapet eller energimyndighetene. Skal utsettelsen stå i forhold til nettselskapets mislighold, er det nødvendig at det fastsettes en konkret ny frist for tilknytning, og RME er nærmest til å gjøre dette i forbindelse med vurderingen av om tilknytningsplikten er brutt.

- (52) RME må etter dette anses å ha tilstrekkelig hjemmel i kontrollforskriften § 16-12, jf. § 18-1 til å fastsette ny frist for tilknytning, og dermed for at overgangsbestemmelsen i § 16-12 kommer til anvendelse.

Vurdering av ytterligere fristutsettelse

- (53) Nemnda vurderer så klagers subsidiære anførsel om at fristen bør utsettes ytterligere et år, til 1. juli 2024.
- (54) Nemnda har konstatert at RME har hjemmel for å fastsette ny frist for tilknytning etter kontrollforskriften § 16-12, jf. § 18-1 for de tilfeller hvor nettselskapet har brutt tilknytningsplikten. Nemnda kan prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34.
- (55) Nemnda forstår det som at RME har fastsatt ny tilknytningsfrist i lys av nettselskapets brudd på tilknytningsplikten. Dette må anses som både saklig og forholdsmessig, og vil være i tråd med formålet bak unntaket i kontrollforskriften § 16-12. RME har videre pekt på at koronapandemien eller andre uforutsette hendelser ikke i seg selv gir grunnlag for å utsette fristen. Om saksbehandlingstiden til Miljødirektoratet får noen konsekvenser for fristen er heller ikke drøftet i RME sitt vedtak eller i innstillingen. Slike forhold er imidlertid ikke nevnt i bestemmelsen eller forarbeidene, og nemnda kan ikke se at RME har brutt med noen forvaltningsrettslige prinsipper når disse hensynene ikke er vektlagt ved fastsettelsen av ny frist.
- (56) RME har imidlertid ikke vurdert om egen saksbehandlingstid får konsekvenser for fristen for å være tilknyttet, og dermed for at overgangsbestemmelsen får anvendelse, slik anført i klagen 16. mars 2021. I kontrollforskriften § 16-12 tredje ledd fremgår det at fristen i andre ledd bokstav b ikke gjelder dersom saksbehandlingen i RME og Energiklagenemnda har tatt *særlig lang tid*. Saksbehandlingstiden hos RME er dermed et forhold som er eksplisitt nevnt som et inngangsvilkår i unntaket. Et av inngangsvilkårene var riktignok allerede innfridd ved at RME hadde konstatert at nettselskapet hadde brutt tilknytningsfristen. Etter nemndas syn er det likevel nødvendig å vurdere om RMEs saksbehandlingstid i dette tilfellet oppfyller vilkåret *særlig lang tid*, ettersom dette er et forhold som kan få direkte innvirkning på fastsettelsen av ny frist. Nemnda viser her til formålet med unntaksregelen som er å hindre at lang saksbehandlingstid hos nettselskap eller energimyndighetene får konsekvenser for kunden.
- (57) Spørsmålet er dermed om RMEs saksbehandling har tatt *særlig lang tid*, jf. kontrollforskriften § 16-12 tredje ledd.
- (58) Ordlyden tilsier at det ikke er tilstrekkelig at RME har brukt lang tid, men at de skal ha brukt *særlig lang tid* på saksbehandlingen. Det er dermed en viss terskel for at vilkåret skal anses som oppfylt. Hva som utgjør *særlig lang tid* må vurderes konkret i hver sak. Nemnda finner grunn til å vise til at forvaltningsorgan skal forberede og avgjøre saken

uten utgrunnet opphold, jf. forvaltningsloven § 11a. Utgangspunktet er dermed at saker skal behandles straks.

- (59) Slik saken er opplyst ble saken brakt inn som uenighetssak for RME 19. februar 2019. Deretter sendte RME varsel om vedtak 30. oktober 2019, og vedtaket ble først fattet 24. februar 2021. Det gikk dermed to år fra saken ble brakt inn til vedtaket ble fattet. Det er ikke opplyst hva som er årsaken til at det tok over et år fra varslet vedtak til vedtaket ble fattet. Klager skal underveis ha vist til behovet for avklaring for å unngå ytterligere forsinkelser.
- (60) Etter vedtaket ble fattet 24. februar 2021, påklagde klager vedtaket 16. mars 2021, og klagen ble endelig oversendt Energiklagenemnda ved RMEs innstilling datert 31. mars 2022. Det er ikke opplyst hvorfor det tok et år fra klagen kom inn til den ble videresendt til Energiklagenemnda. Totalt har saksbehandlingstiden hos RME tatt tre år, medregnet vurderingen av klagen.
- (61) NVE legger til grunn i NVE Rapport 2018 nr. 67 s. 54 at en tidsperiode på fire år fra forskriften ble vedtatt og rammevilkårene ble kjent for kundene, er rimelig tid for uttakskunder til å ferdigstille sine prosjekter og bli tilknyttet nettet før fristens utløp. Dette var grunnlaget for fastsettelsen av fristen i § 16-12 andre ledd bokstav b. I tillegg ble det innført en unntaksregel med det formål at kunden ikke skulle oppleve konsekvenser som følge av lang saksbehandlingstid hos nettselskapet eller energimyndighetene. Som følge av nettselskapets brudd på tilknytningsplikten fikk klager utsatt fristen med et år. Etter nemndas syn må en anse to års saksbehandling hos RME i forbindelse med vedtaket og ett års saksbehandling i forbindelse med klagen som betydelig tidsbruk sett opp mot denne rammen.
- (62) Etter nemndas vurdering har RME brukt *særlig lang tid* på saksbehandlingen jf. kontrollforskriften § 16-12 tredje ledd. For at unntaksregelen skal få noen realitet, må RMEs saksbehandlingstid etter nemndas syn hensyntas ved fastsettelse av fristen som skal gjelde i stedet for fristen i §16-12 andre ledd bokstav b.
- (63) Etter dette kommer nemnda til at ny frist settes til 1. juli 2024. Klager og klagemotparten har ikke hatt bemerkninger til at denne fristen av tekniske grunner ikke kan overholdes. Det forutsettes at klager snarest fatter sin investeringsbeslutning i samsvar med de forutsetninger som er lagt til grunn i saken slik at klagemotparten vil kunne legge til rette for tilknytning innen den fastsatte frist.

Spørsmålet om utredningskostnader er omfattet av kontrollforskriften § 16-12

- (64) Nemnda går så over til å vurdere hvorvidt overgangsregelen i § 16-12 også gjelder for utredningskostnader. Klager har anført at utredningskostnadene er en del av anleggsbidraget, og det vises herunder til ordlyden i § 16-12 jf. § 16-5, forarbeidene til § 17-5 tredje ledd, lang og fast forvaltningspraksis, bestemmelsens tilblivelseshistorie og sammenhengen i regelverket.
- (65) RME har på sin side vist til at overgangsbestemmelsen i § 16-12 står i et annet kapittel enn bestemmelsene som gjelder utregning av utredningskostnader, og at utredningskostnader som følge av dette ikke omfattes av overgangsbestemmelsen. Etter RMEs syn får ikke brudd på tilknytningsplikten konsekvenser for nettselskapenes plikt til å ta betalt for nettutredninger.

- (66) Det første spørsmålet nemnda tar stilling til er om *anleggsbidrag* i overgangsbestemmelsen i kontrollforskriften § 16-12 andre ledd også omfatter utredningskostnader.
- (67) Etter kontrollforskriften § 1-3 første ledd er anleggsbidrag *beregnet investeringsstilskudd ved tilknytning av en ny kunde eller ved forsterkning av nettet til en eksisterende kunde.*
- (68) Videre følger reglene for beregning av anleggsbidrag av kontrollforskriften § 16-5, som lyder:

Anleggsbidraget kan maksimalt være lik kostnadsgrunnlaget for nettinvesteringen minus utredningskostnader kunden har betalt etter § 17-5 tredje ledd.

Kostnadsgrunnlaget er anleggskostnad, fratrukket reinvesteringskostnader, tillagt fremskyndingskostnader og samlede utredningskostnader etter § 17-5 tredje ledd.

Kundens anleggsbidrag settes lik en andel av kostnadsgrunnlaget på hvert nettnivå. For kundens bestilling som utløser investeringer i nettanlegg der kunden er eneste bruker beregnes andelen etter § 16-8. Andelen beregnes etter § 16-9 for kundens bestilling som utløser investeringer i nettanlegg med flere brukere i distribusjonsnettet. Andelen beregnes etter § 16-9 og § 16-10 for kundens bestilling som utløser investeringer i nettanlegg med flere brukere i regional- og transmisjonsnettet.

- (69) Samlede utredningskostnader etter § 17-5 inngår altså etter § 16-5 andre ledd i kostnadsgrunnlaget for anleggsbidraget. Utredningskostnader etter 17-5 ledd gjelder nettinvesteringer i regional- og transmisjonsnettet.
- (70) Nemnda viser videre til følgende uttalelse i NVE Rapport 2018 nr. 67 s. 62:

NVE mener det er viktig at kunder som utløser en investering og tilhørende utredning skal likebehandles med kunder som tilknyttes eller gis økt kapasitet innenfor tiårsregelen. Derfor mener vi at de samlede kostnadene ved videre utredning og utarbeidelse av konsesjon skal inngå i kostnadsgrunnlaget for anleggsbidraget som fordeles forholdsmessig på alle kundene som blir tilknyttet eller får økt kapasitet innenfor tiårsregelen. NVE har derfor justert ordlyden i § 16-5 første og annet ledd for å tydeliggjøre at utredningskostnadene skal inngå som en del av kostnadsgrunnlaget for et anleggsbidrag. Videre skal utredningskostnadene kunden har betalt iht. § 17-5 tredje ledd trekkes fra kundens anleggsbidrag. På denne måten betaler kundene som utløser nettinvesteringen og kunder som tilknyttes eller får økt kapasitet innenfor tiårsregelen den samme forholdsmessige andelen av utredningskostnadene. Se også NVEs vurderinger i kapittel 6.5 om § 16-5 Beregning av anleggsbidrag.

(...) Som forklart i avsnittet over skal de samlede utredningskostnadene, jf. § 17-5 tredje ledd, inngå i kostnadsgrunnlaget for anleggsbidraget, og utredningskostnadene kunden har betalt skal trekkes fra. På denne måten betaler kunden uansett riktig forholdsmessig andel av både utredningskostnadene og anleggskostnadene når kunden blir tilknyttet eller får økt kapasitet.

Nettselskapene skal derfor fastsette forholdsmessig andel etter beste evne ved betaling for nettutredninger.

- (71) Nemnda kan ikke se at RME har godgjort hvorfor anleggsbidrag skal forstås på noen annen måte i overgangsbestemmelsen i § 16-12 enn i bestemmelsen om beregning om anleggsbidrag i § 16-5, utover at bestemmelsen om utregning av utredningskostnader, § 17-5, står i et annet kapittel av loven. Nemnda viser til at bestemmelsen om beregning av anleggsbidrag i § 16-5 henviser eksplisitt til bestemmelsen om utredningskostnader i regional- og transmisjonsnettet i § 17-5. Etter nemndas vurdering har ikke RME godtgjort at spesielle hensyn gjør seg gjeldende når det gjelder beregningen av anleggsbidrag som er omfattet av overgangsbestemmelsen i § 16-12 enn beregningen av anleggsbidrag etter § 16-5, jf. § 17-5.
- (72) Nemnda kommer etter dette til at anleggsbidrag etter kontrollforskriften § 16-12, jf. 16-5, omfatter utredningskostnader etter § 17-5.

3 Vedtak

(73) Energiklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

- 1. Boliden Odda AS må være tilknyttet innen ny frist 1. juli 2024 for å være omfattet av overgangsregelen i § 16-12.**
- 2. Anleggsbidrag etter kontrollforskriften § 16-12, jf. § 16-5, omfatter utredningskostnader etter § 17-5.**

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

RMEs vedtak er endret til gunst for klager. Etter forvaltningsloven § 36 kan klager kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader bes rettet til Energiklagenemnda.

Bergen, 22. august 2022

Per Conradi Andersen
Nemndsleder

Edna Grepperud
Nemndsmedlem

Morten Sundt
Nemndsmedlem

Dokumentet er godkjent elektronisk